

"Ve ecramı ve mevcudâtı Mevlevî-misâl pervane gibi raks ve semaa kaldıran cezbedarâne harekât ve deveran, o hakikat-ı câzibedarın cemâl-i kudsîsinin hükümdârâne tezahüratı karşısında âşıkane ve vazifedarâne bir mukabeledir." cümlesini izah eder misiniz?

Atomlardan tut ta gezegenlere varana kadar, bütün kâinatta müthiş bir hareketlilik, muazzam bir dönüş, harika ve intizamlı bir aksiyon bulunuyor.

Mesela, çekim kuvveti maddenin en küçük yapı taşı olan atomda görüldüğü gibi, yıldız ve güneş gibi büyük cisimlerde de görülüyor. Demek çekim kuvvetini kim tesis edip yönetiyor ise, atomdan yıldızlara kadar her şeyi tesis edip yöneten de aynı Zat'tır.

Aslında bu gibi kanunların kâinatın her tarafında yaratılması, Allah'ın bir mühür ve imzası oluyor. Çünkü güneş ile atomda görünen bu kanun aynıdır ve yaratıcısının birliğine işaret ediyor.

"O hakikat-ı câzibedarın cemâl-i kudsîsinin hükümdârâne tezahüratı karşısında,.." Muazzam bir güzelliğin kalpte bir hareketliliğe sebep olması gibi Allah'ın sonsuz güzelliği karşısında bütün eşya, bütün varlıklar aşka gelip harekete ve aksiyona kalkıyor. Onun o sonsuz güzelliğinin vermiş olduğu şevk ve aşk ile bütün mevcudat raksa ve semaa kalkıyor.

Özetle, hadiselere **Vedud** ismi ile bakan aşık arifler, eşyadaki bu hareketliliği ilahi güzelliğin vermiş olduğu şevk ve cezbeye veriyorlar. Yani kâinat aşık, maşukları ise Allah'ın sonsuz ve kudsî cemalidir. Böyle bir güzelliği görünce dönmeye ve hareket etmeye başlıyorlar.

"...Belki Şems-i Tebrizî gibi bir kısım âşıkların nazarında, bütün kâinatta bulunan umum incizaplar, cezbeler, câzibeler, câzibedar hakikatler, ezeli ve ebedî bir hakikat-ı câzibedara işaretlerdir. Ve ecramı ve mevcudâtı Mevlevî-misâl pervane gibi raks ve semaa kaldıran cezbedarâne harekât ve deveran, o hakikat-ı câzibedarın cemâl-i kudsîsinin hükümdârâne tezahüratı karşısında âşıkane ve vazifedarâne bir mukabeledir."(1)

(1) bk. [Şualar, Dördüncü Şua.](#)